

DE FAMILIE DE NOTER TE RUMST EN AANPALENDE GEMEENTEN IN DE 18de EEUW

Wie De Noter zegt, zegt stadsgezichten. Stadsgezichten van het nu verdwenen 19de eeuwse Mechelen. De Noter heeft ze vereeuwigd. Hij maakte ze met liefde, passie en gedrevenheid, met veel zin voor detail en afwerking ook. Een aquarel van hem staat op p. 18 en een "gezicht op de Dijle" van zijn hand vindt u op p. 41. Zijn roots ligt echter niet in de stad waarmee hij eeuwig zal geassocieerd worden. Zijn roots ligt, althans langs vaderskant, te Rumst.

Gedurende de hele 18de eeuw was Rumst de thuishaven van de familie De Noter. In en om de Veerstraat, waar hun huis met schrijnwerkerij lag, speelde hun leven zich af. In dit artikel volgen we het spoor dat deze familie traceerde te Rumst. Aan de hand van de tot op heden beschikbare bronnen in bewerkte vorm bouwen we rond elke persoon uit de familie een "biografie" op. De basisgegevens van de hoofdpersonen in deze familiegeschiedenis geven we telkens gebundeld weer in een "visitekaartje". De verklaring voor de gebruikte afkortingen en symbolen staat op p. 34.

Jules Reusens zette de grote lijnen van deze genealogie uit en voorzag ze van de basisgegevens. Als bronnen gebruikte hij de bewerkte parochieregisters van Rumst en Boom¹. Voor de inhoudelijke stoffering zorgde Tom De Loenen. Bronnen hiervoor aangewend staan telkens weergegeven in voetnoot². De volledige lijst van geraadpleegde uitgegeven bronnen is weergegeven op p. 36.

We beginnen ons verhaal... in Mechelen, waar we aanknopen bij Jan De Noter in de 17de eeuw.

1. Jan De Noter

Jan De Noter was een welstellende koopman te Mechelen. Zo bezat hij o.a. het huis "de Zeehond", aan de Dijle te Mechelen, huis "den Arend" op de Tichelrij aldaar, land te Geerdegem,

Jan De Noter koopman wonende te Mechelen +Mechelen 14 aug. 1706
--

¹ Van Reeth, E. (1972). *Parochieregisters van Rumst Sint-Pieter 1590-1803*: dopen, huwelijken, overlijdens.

Verstrepen, C. (1988). *Parochieregisters van Boom Onze-Lieve-Vrouw 1607-1797*: dopen, huwelijken en overlijdens.

² Vanaf de tweede vermelding van dezelfde uitgegeven bron is enkel de naam van de auteur ervan opgegeven, gevolgd door het jaartal van uitgave en de bladzijde waarop het gegeven voorkomt; bij meerdere uitgaven in hetzelfde jaar door dezelfde auteur is een letter toegevoegd achter het jaartal.

Hombeek, Kampenhout, op 't Muizerveld, te Keerbergen, Heindonk en ook "de Paren" te Rumst. Daarnaast had hij renten bij diverse particulieren voor meer dan 10000 g.³

Op 4 april 1673 doopte de pastoor in de Onze-Lieve-Vrouwekerk te Mechelen zijn zoon Guilliellmus, het natuurlijk kind dat hij verwekte met Joanna Inhels⁴. Het zou als Guilliam door het leven gaan (zie 1.1 p. 20).

In de zomer van 1706 was Jan zwaar ziek. Hij besloot om zijn testament te laten opmaken door de Mechelse notaris Jan Baptist Slabbeeck. Deze wilsbeschikking werd verleden op 5 augustus van dat jaar. Met betrekking tot zijn begrafenis stipuleerde Jan dat hij begraven moest worden in gewijde aarde en dat er op zijn begrafenis een volle tafel brood moest worden uitgereikt. Voor zijn zielenheil vroeg hij dat er boven de ordinaire 30 nog 1000 requiemmissen werden opgedragen en wel als volgt: 200 bij de Minderbroeders, 300 bij de Capucienen en 500 waar het zijn tegenwoordige huisvrouw gelieven zou.

Hij legateerde aan de 5 kinderen Casens, waarvan een zekere Joanna De Noter - mogelijk zijn zus - de moeder was, 500 g. Aan Guilliam De Noter, zijn natuurlijke zoon die te Rumst woonde, liet hij jaarlijks 200 g. gedurende diens verdere leven vanaf Jans sterfdag. Anna Gielis, zijn meid, kreeg 18 g. op voorwaarde dat ze in zijn dienst bleef.

Al zijn verdere goederen, zowel hafelijke, erfelijke, acties en kredieten, verdeelde hij onder de wettige kinderen van zijn zoon Guilliam en aan de kinderen die deze nog wettelijk zou verwekken. Deze kinderen zouden wel tot 3 jaar na zijn overlijden moeten wachten op deze erfenis. Gedurende die tijd stelde hij Peeter Vermeulen aan om de goederen te beheren. Zelfs na die 3 jaar moest Vermeulen verdergaan in de administratie van de goederen om de kinderen van Guilliam De Noter "te doen behoorlijk opbrengen, leren lezen en schrijven naar staat en proportie van de middelen"⁵.

Een goede week later, op 14 augustus 1706, stierf Jan. De priester van de Sint-Romboutsparochie, waar de begrafenis plaatsvond, vermeldde hem als "Joannes Baptista De Noeter, aan de Houte Brugh"; vermoedelijk bewoonde hij een huis aan de Dijle.

1.1. Guilliam De Noter

Guilliam werd geboren in de Onze-Lieve-Vrouweparochie te Mechelen op 2 april 1673 als natuurlijke zoon van Jan De Noter en Joanna Inhels.

Op zijn 25ste, in 1698, werd Guilliam voor het eerst vermeld te Rumst: in de periode van maart 1697 tot maart 1698 deed hij

Guilliam De Noter °Mechelen 2 apr. 1673 +Rumst 29 dec. 1730 schrijnwerker woonplaats: Rumst, Veerstraat x Joanna Maria Van Breedam +Rumst 9 aug. 1729

³ Vermeulen, L. (2000). *Schepengriffie van Rumst - uitgave 2000*, p. 85.

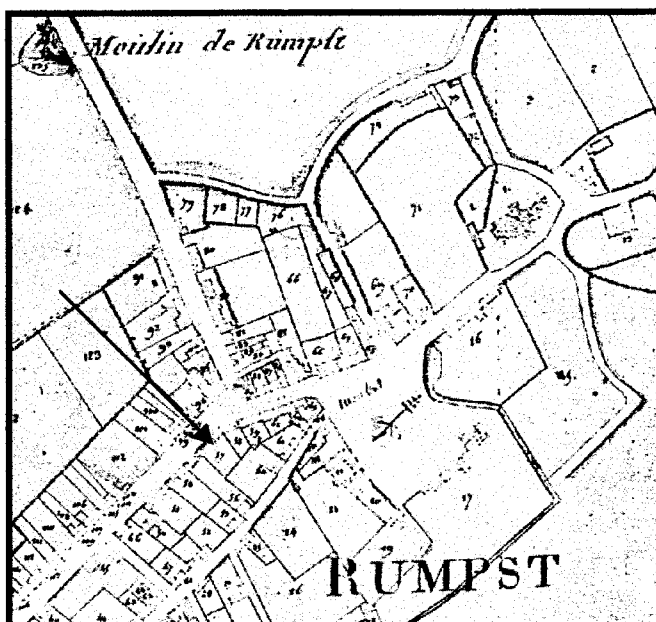
⁴ SAM, doopregister Onze-Lieve-Vrouw, p. 247 van 2/4/1673.

⁵ SAM, notariaat 1620, notaris Jan Baptist Slabbeeck te Mechelen, akte van 5/8/1706.

reparaties aan de kerk en de toren van aldaar⁶. Hij huwde met Joanna Maria Van Breedam, een weduwe met een kind, die op 31 juli 1697⁷ haar 32-jarige man Lenaert Audiens verloren was... Lenaert was evenals Guilliam schrijnwerker. In mei 1695 had hij met zijn vrouw Joanna Maria een huis met hof en stal in de Veerstraat gekocht, dat hij sinds maart 1697 kon bewonen⁸. Maar niet lang na dat heuglijke moment stond Joanna Maria er alleen voor. Ze hertrouwde met Guilliam, die op die manier de schrijnwerkerij kon verder zetten.

Of men Guilliam nu benoemde met schrijnwerker, wagenmaker of rademaker, vast stond dat het hout dat door zijn handen passeerde een ware metamorfose onderging. Met de regelmaat van de klok deed het dorpsbestuur van Rumst beroep op zijn diensten; zo maakte hij in haar opdracht 20 kruiwagens⁹, werkte hij

aan de leenaar¹⁰,... Ook als maker van doodskisten wist men hem te vinden^{11, 12, 13}. Hun eerste kind, Maria (zie 1.1.1 p. 23), werd geboren begin oktober 1698. Een dikke 10 jaar later, in 1709, bestond het gezin De Noter - Van Breedam uit 6 kinderen, waarvan de oudste, de 14-jarige Joannes, het kind was van Joanna Maria en haar eerste man Lenaert Audiens. Maria Van Hoof woonde in als meid¹⁴.

Figuur 1. De 18de eeuwse kern van Rumst. De pijl links duidt de woonplaats van het gezin van Guilliam De Noter in de Veerstraat aan. Bron: Kadasteratlas van Rumst uit 1803.

Ondertussen was in 1706 Guilliams vader Jan (zie 1 p. 20) te Mechelen gestorven. Zoals overeengekomen in

Jans testament genoot Guilliam een jaarlijkse som van 200 g. uit zijn vaders nalatenschap.

De stielman Guilliam was tevens actief op het dorpsbestuurlijke vlak: in 1718-1719 was hij "borgemeester" te Rumst¹⁵.

⁶ Vermeulen, L. (1996c). *Schepengriffie van Rumst - uitgave 1994 (2de druk)*, p. 38.

⁷ RAA, parochieregisters van Rumst Sint-Pieter, vol. 8, p. 23.

⁸ Vermeulen, L. (1996d). *Schepengriffie van Rumst - uitgave 1995 (2de druk)*, p. 13.

⁹ Vermeulen, L. (1996c), p. 39.

¹⁰ Vermeulen, L. (1998b). *Schepengriffie van Rumst - uitgave 1998*, p. 66.

¹¹ Vermeulen, L. (1997). *Schepengriffie van Rumst - uitgave 1997*, p. 91.

¹² Vermeulen, L. (1998b), p. 89.

¹³ Vermeulen, L. (2000), p. 111.

¹⁴ Rumesta (1987b). *Volkstelling 1709*. In: *De bevolking van Rumst in de 18de eeuw*, p. 7.

¹⁵ Vermeulen, L. (1996c), p. 42.

In de zomer van 1729, op 9 augustus om precies te zijn, stierf Joanna Maria plots door versmaching¹⁶. Was er misschien een brand in de schrijnwerkerij? Weduwnaar Guilliam wilde na de dood van zijn vrouw graag in het huis in de Veerstraat blijven wonen. Dat was niet zo evident, aangezien het huis verworven werd door Joanna Maria's eerste man Lenaert Audiens... Om er moeilijkheden rond te vermijden maakte Guilliam daartoe eind oktober 1729 een overeenkomst met zijn stiefzoon Joannes Audiens. Dit contract bepaalde dat Guilliam gedurende zijn verdere leven het vruchtgebruik bleef hebben van het huis met schuur waarin hij woonde. Deze goederen zouden wel na Guilliams dood volledig eigendom worden van Joannes Audiens, op enkele financiële voorwaarden na. Tevens had Guilliam het vruchtgebruik van al de meubilaire effecten in dat huis, die na Guilliams dood hoofdgewijs verdeeld moesten worden onder Joannes Audiens en de 5 kinderen De Noter - Van Breedam. Guilliam genoot eveneens het gebruik van "het Groot Willemsveld", een stuk land te Terhagen, dat na Guilliams dood ook hoofdelijk moest verdeeld worden tussen Joannes Audiens en de kinderen De Noter - Van Breedam, ook hier mits het naleven van een financiële overeenkomst¹⁷.

In de nadagen van 1730 stierf Guilliam op 57-jarige leeftijd. Precies een maand later, op 29 januari 1731, vond de verkoop van de meubelen van het "sterfhuis" plaats. Het sterfhuis bestond o.a. uit 6 bedden, 6 stoelen, 2 schilderijen. En zoals overeengekomen waren de erfgenamen Joannes Audiens en de 5 kinderen De Noter - Van Breedam¹⁸.

De goederen van Jan De Noter, Guilliams vader, reeds 25 jaar voordien gestorven, werden uiteindelijk verdeeld op 13 maart 1731. Ze hadden een totale waarde van 18500 g. en werden, zoals voorzien was in Jans testament, verdeeld onder de 5 wettige kinderen van Guilliam.

Kinderen uit het huwelijk De Noter - Van Breedam:

1. Maria, °Rumst 2 okt. 1698, +Boom 5 aug. 1778, x Rumst 18 aug. 1718 Jan Van de Vliet, °Boom 29 apr. 1693, fs. Jan Van de Vliet en Adriana Haverhals, +Boom 9 mei 1747, xx Boom 15 aug. 1748 Petrus Ambrosius Nagels, +Boom 10 feb. 1752. Zie 1.1.1 p. 23.
2. Catharina, °Rumst 20 aug. 1700, +voor 1776, x Rumst 24 maart 1730 Egidius Van der Cruyse, +ca. 1736, xx ca. 1736 Gommarus Heyens. Zie 1.1.2 p. 26.
3. Corneel De Noter, °Rumst 13 juni 1702, +Rumst 7 okt. 1778, x Rumst 18 apr. 1731 Maria Drossaert, afkomstig uit Wintam, fa. Antoon Drossaert x Joanna Van den Brande¹⁹, +Rumst 28 juni 1782. Zie 1.1.3 p. 27.
4. Peter, °Rumst 11 juni 1704.
5. Peter, °Rumst 10 feb. 1707, +Rumst 9 jan. 1716.

¹⁶ Van Reeth, E. (1972). *Parochieregisters van Rumst Sint-Pieter, overlijdens 1590-1803*, p. 20.

¹⁷ RAA, notariaat 3747, notaris Franciscus Josephus Lissens te Rumst, akte 37 van 26/10/1729.

¹⁸ Vermeulen, L. (2000). p. 85.

¹⁹ Roggeman, G. (s.a.). *Notaris Jozef Adriaen Aerts te Puurs, 1735-1789*, p. 19.

6. Adriaen Guiliam, °Rumst 20 dec. 1708. Zie 1.1.6 p. 31.
7. Simon, °Rumst 28 okt. 1710, +Duffel 29 mei 1773. Zie 1.1.7 p. 32.
8. Joanna Maria, °Rumst 13 okt. 1712, +Rumst 30 mei 1713.
9. Michael, °Rumst 6 apr. 1714, +Rumst 28 mei 1724.
10. Joanna Maria, °Rumst 5 sep. 1717, +Rumst 19 juli 1724.

1.1.1. Maria De Noter

Maria werd geboren op 2 oktober 1698 als oudste kind van Guiliam De Noter en Joanna Maria Van Breedam. Zoals bepaald in het testament van haar grootvader Jan De Noter, die stierf toen ze nog geen 8 was, leerde ze gedurende haar jeugd lezen en schrijven.

Net voor haar 20ste verjaardag huwde ze op 18 augustus 1718 met Jan Van de Vliet, 25 jaar en afkomstig uit Boom.

Tussen 1720 en 1741 kregen Jan en Maria liefst 12 kinderen, waarvan er slechts 4 volwassen werden.

Maria De Noter °Rumst 2 okt. 1698 +Boom 5 aug. 1778 x Rumst 18 aug. 1718 Jan Van de Vliet °Boom 29 apr. 1693 fs. Jan Van de Vliet en Adriana Haverhals +Boom 9 mei 1747 xx Boom 15 aug. 1748 Petrus Ambrosius Nagels herbergier +Boom 10 feb. 1752.

Op 13 maart 1731 werden de onroerende goederen uit het sterfhuis van Maria's grootvader Jan De Noter verdeeld aan haar, haar zus en haar 3 broers. Elk van de 5 kavels had een waarde van 3700 g. Zo werden Maria en Jan eigenaar van²⁰:

- bos te Hombeek, 7 dagwand groot en 1800 g. waard;
- obligaties en renten ter waarde van 1700 g.

Deze goederen waren samen reeds 3500 g. waard. Daarenboven zouden ze nog 200 g. trekken van haar broer Adriaan, wiens kavel 3900 g. bedroeg.

Op 4 april 1731 kregen Jan en Maria bezoek van notaris Franciscus Josephus Lissens uit Rumst. Deze kwam in opdracht van de erfgenamen van Guiliam De Noter en Joanna Maria Van Breedam, namelijk haar zus en broers benevens haar stiefbroer Joannes Audiens. De notaris vroeg in naam van de erfgenamen of Jan en Maria hun zesde deel in een stuk land te Terhagen, genaamd "het Groot Willemsveldt", 6 vierendeel groot, in totaal 1500 g. waard, wou verkopen voor 250 g. Zoniet stelde de notaris voor dat Jan en Maria zelf hun vijf zesde delen voor 250 g. elk wilden kopen. Zo zou het stuk niet langer in onverdeeldheid blijven en bovendien als een geheel bewaard worden. Jan antwoordde echter dat zijn deel niet te koop was en dat hij de andere 5 delen niet nodig had...²¹

Op 15 januari 1732 vond een tweede deling plaats van onroerende goederen nagelaten door wijlen hun grootvader Jan De Noter, die in het eerste "sterfhuis" niet waren ingebracht. Bij

²⁰ RAA, notariaat 3749, notaris Franciscus Josephus Lissens te Rumst, akte 10 van 13/3/1731.

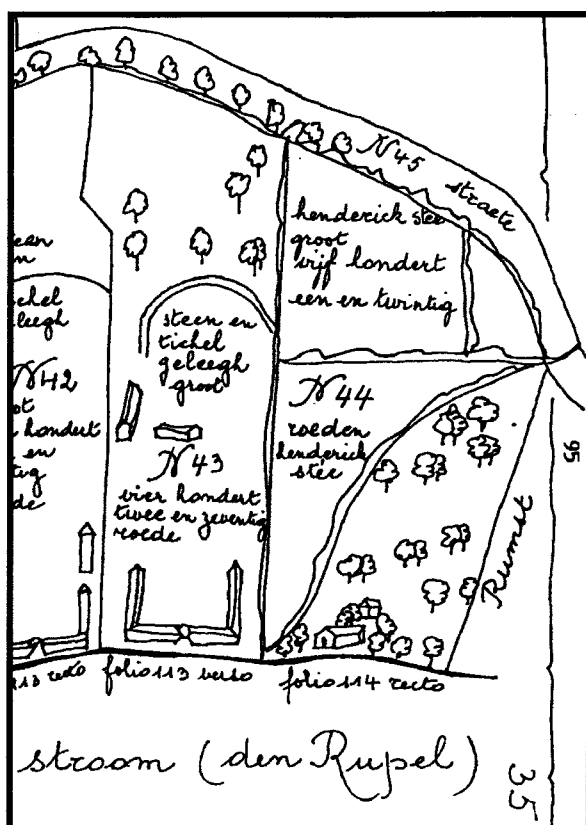
²¹ RAA, notariaat 3749, notaris Franciscus Josephus Lissens te Rumst, akte 13 van 31/3/1731.

deze gelegenheid viel elk nog eens 1200 g. te beurt. Voor Maria en Jan viel er echter niets extra uit de kast, aangezien de 1200 g. reeds voldaan bleek te zijn²².

Op 9 mei 1741 leenden Jan en Maria uit Rumst 1200 g. van de Lieve Vrouwebroeders. Als pand hiervoor stelden ze hun huis met 1,5 b. land, 0,5 b. land uit een stuk van een bunder "het Bouckveld", 1,5 vierendeel land van de Zeilmakersvelden te Terhagen en 3 vierendeel van 6 vierendeel land van "het Groot Willemsveld"²³. "Het Groot Willemsveld" was dus op dat moment voor de helft in hun bezit. Dit tegenover het zesde deel dat ze 10 jaar tevoren bezaten, toen Jan niet geneigd was om de andere delen te kopen.

Op 9 mei 1747 stierf Jan Van de Vliet, die net 56 was geworden. Maria hertrouwde in de zomer van het volgende jaar met Peeter Ambrosius Naegels, na het maken van een huwelijkscontract.

Op 30 december 1751 voelde Peeter Ambrosius het einde naderen. Hij bevestigde de huwelijksvoorwaarden die hij maakte met Maria en stipuleerde tevens dat hij haar 150 g. zou laten.

Figuur 2. De Hendrickxstede op de grens van Rumst en Boom en in het zuiden tegen de Rupel, was lange tijd eigendom van Maria De Noter. Bron: Verstrepen, C. & Debaille, F. (1992). *Kadasteratlas van de heerlijkheid van Boom in de 18de eeuw*.

Maria zou eveneens heel haar leven lang het vruchtgebruik krijgen van 250 g.²⁴

Op 7 februari 1752 was Petrus Ambrosius' toestand er niet op verbeterd. Opnieuw liet hij notaris Edmond Quarteer de voorwaarden aanpassen. Hij bedeelde daarin nog 100 g. toe aan Maria, die aldus 250 g. zou krijgen²⁵.

Slechts 3 dagen later was Petrus Ambrosius doodstrijd ten einde...

Maar het leven ging verder. Op 29 juli 1752 stelde Maria zich borg voor een lening van 275 g. die haar zoon Guilliam Van de Vliet, dan reeds gehuwd met Anna Theresia Roels. Als pand stelden ze de

behuisde hofstede "Hendrickxstede", te Boom tegen de Rupel, die aan de geldlichters gekomen was uit hoofde van hun overleden vader en schoonvader Jan Van de

²² RAA, notariaat 3750, notaris Franciscus Josephus Lissens te Rumst, akte 3 van 15/1/1732.

²³ Vermeulen, L. (2000). p. 67.

²⁴ Verstrepen, C. (1993a). *Notariaat Edmondus Quarteer, Boom, 1751-1755*, p. 112.

²⁵ Verstrepen, C. (1993a), p. 114.

Vliet²⁶. Deze hofstede was reeds vele jaren in hun bezit. Ze was geërfd van de ouders Maria's eerste echtgenoot Jan Van de Vliet^{27,28}.

Op 22 september 1753 verhuurde Maria een behuisde hofstede met landen te Rumst. Deze was 6 vierendeel groot en werd voor 6 jaar verhuurd, aan Cornelis Possemiers, een bejaarde jongman uit Rumst, tegen 66 g. per jaar. Het goed was voorheen in huur geweest bij Cornelis Schoeters²⁹.

In 1754 woonde Maria te Boom, met 3 kinderen van 20, 18 en 17 jaar oud³⁰.

Op 13 februari 1764 stelde ze zich borg voor de lening van 150 g. die haar dochter Joanna Van de Vliet en haar man Henderick Seghers, ingezetenen van Klein-Willebroek, aangaan³¹.

Op 5 mei 1766 verkocht Maria een stuk land, een deel van "de Zeilmakersvelden" te Terhagen, 150 r. groot, dat ze eertijds met haar eerste man Jan Van de Vliet had gekocht. Het stuk was nog tot half maart 1769 in huur bij Jan Verrept, voor 11 g. per jaar³². Het goed werd gekocht door Jacobus Van Reeth, die optrad voor het echtpaar Peter Van de Vliet en Maria Van Reeth uit Boom³³.

Op 20 februari 1770 leende Maria zelf 150 g. Hiervoor verpandde ze op haar beurt de "Hendrickxstede", te Boom in de Vlietmanshoek³⁴.

Op 13 maart 1772 maakte ze haar testament. Daarvoor liet ze notaris Jan Frans Mommen bij haar thuis, te Boom, komen. Aan Maria Theresia Van de Vliet, echtgenote van Cornelis Van Onckelen, liet ze 50 g. in ruil voor hun goede diensten. De rest van haar goederen bestemde ze voor haar 3 dochters. Omdat de mannen van haar dochters ongeletterde mensen waren, benoemde ze Guilliam De Wachter, man van Helena Beauclercq, tot testamentuitvoerder, die vaak optrad in deze functie; Maria bedacht hem daarvoor met 36 g. Voor haar zielenheil liet ze 25 missen lezen³⁵.

Op 5 augustus 1778 stierf Maria te Boom. 2 maanden later zou ze 80 geworden zijn. De openbare verkoop van "mobilaire effecten" bracht 232 g. 15 st. op³⁶.

Op 28 oktober 1778 hielden haar 3 dochters en hun echtgenoten, waaraan ze in haar testament al haar resterende goederen toebedeeld had, een openbare verkoop. Anna Cornelia Van de Vliet en haar man Jan Roggemans met 3 minderjarige kinderen, Joanna Catharina Van der Vliet als

²⁶ Verstrepen, C. (1993a), p. 118.

²⁷ Roggemans, G. (1999). Notaris Jan De Cock te Willebroek, 1714-1755, p. 94.

²⁸ Verstrepen, C. (1991). *Van de Vliete, Vandervliet, Vervliet: familie de briquetiers et de bateliers à Boom*, p. 124.

²⁹ Verstrepen, C. (1993a), p. 137.

³⁰ Switcers, A. (s.a.). *Volkstelling 1754*, p. 23.

³¹ RAA, notariaat 1857, notaris Petrus Josephus Swiggers te Boom, akte 11 van 13/2/1764.

³² De Loenen, T. (1998b). *Notariaat Jan Frans Mommen, notaris te Boom, akten 1765-1774*, p. 46.

³³ De Loenen, T. (1998b), p. 48.

³⁴ Verstrepen, C. (1993b). *Notariaat Hermanus Puttemans, notaris te Boom, 1741-1780*, p. 85.

³⁵ De Loenen, T. (1998b), p. 145.

³⁶ Verstrepen, C. (1997). *Schepengriffie de heerlijkheid van Boom 1761-1795*, p. 133.

vrouw van Henric Seghers en Theresia Van de Vliet, gehuwd met Cornelis Van Onckelen verkochten de hofstede "Hendricxstede" te Boom in de Vlietmanshoek, die in huur was bij Cornelis Van Onckelen, Maria's schoonzoon, en belast was met een obligatie ten laste van het sterfhuis. Deze obligatie zou met de verkoopsom gekweten worden. Peter Wijckmans was koper, voor 1450 g. Eveneens werd een halve bunder land verkocht gelegen te Terhagen, in huur bij Frans Van Hoof, tegen 23 g. per jaar. Peeter Spillemaeckers was koper voor 1440 g.³⁷ Deze beide goederen waren meer dan 50 jaar in bezit geweest.

1.1.2. Catharina De Noter

Catharina De Noter werd geboren op 20 augustus 1700 als tweede kind, tevens de tweede dochter, van Guilliam De Noter en Joanna Maria Van Breedam. Tijdens haar jeugd leerde ze lezen en schrijven.

Op 24 maart 1730 huwde ze te Rumst met Egidius Van der Cruyse. Een klein jaar later, op 13 maart 1731, na de dood

Catharina De Noter °Rumst 20 aug. 1700 +Sint-Kat.-Waver 29 apr. 1738 x Rumst 24 maart 1730 Egidius Van der Cruyse +Sint-Kat.-Waver 17 mei 1732 xx Sint-Kat.-Waver 31 aug. 1732 Gommarus Heyens/Fijens +Sint-Kat.-Waver 5 nov. 1747
--

van Catharina's vader Guilliam, werden de onroerende goederen uit het sterfhuis van Jan De Noter, haar grootvader, verdeeld onder de wettige kinderen van de overleden Guilliam. Catharina en Egidius' kavel bestond uit³⁸:

- huis "den Arent" te Mechelen op de Tichelrij, 1100 g.;
- land "de Paren" te Rumst, omtrent 6 vierendeel, aan de oude heerbaan naar Mechelen, 1000 g.
- renten ter waarde van 1400 g.

De waarde van deze goederen was 3500 g., dus zouden ze nog 200 g. trekken van haar broer Simon, wiens kavel 200 g. te veel waard was.

Op 15 januari 1732 vond een tweede deling plaats van onroerende goederen nagelaten door wijlen hun grootvader Jan De Noter, die in het eerste "sterfhuis" niet waren ingebracht. Deze had voor elk van hen een waarde van 1200 g. Aan Catharina en Egidius bevielen een rente van 700 g. en een rente van 100 g. De andere 400 g. was reeds voldaan³⁹.

Reeds enkele maanden daarna, op 17 mei 1732, stierf Catharina's echtgenoot Egidius Van der Cruyse te Sint-Katelijne-Waver⁴⁰, waar ze zich hadden gevestigd. Weer enkele maanden nadien, op de laatste dag van augustus 1732, hertrouwde Catharina aldaar met Gommarus Heyens. Stiefbroer Jan Audiens en broer Adriaan De Noter traden op als getuigen⁴¹.

³⁷ Verstrepen, C. (1997). p. 133.

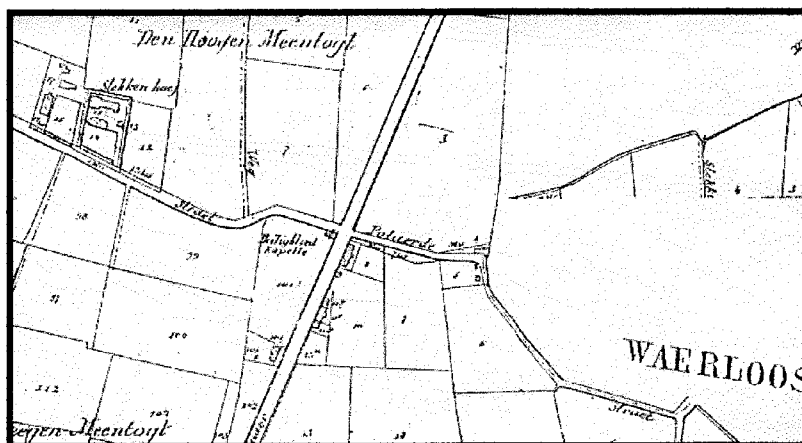
³⁸ RAA, notariaat 3749, notaris Franciscus Josephus Lissens te Rumst, akte 10 van 13/3/1731.

³⁹ RAA, notariaat 3750, notaris Franciscus Josephus Lissens te Rumst, akte 3 van 15/1/1732.

⁴⁰ Van Vooren, E.P.C. (s.a.). Parochieregisters van Sint-Katelijne-Waver 1608-1797, p. 968.

⁴¹ Van Vooren, E.P.C. (s.a.), p. 742.

Op 7 maart 1736 verkochten Cornelis De Noter en Jan Baptist Van de Cruyse, als voogden van het minderjarig weeskind van Catharina en Egidius, het stuk land "de Paren". Deze verkoop

Figuur 3. Het stuk land De Paren lag in de buurt van het Heilig Bloed, hier te zien omtrent het kruispunt. De rechte weg is de Antwerpsesteenweg. Links van het kruispunt ligt de Slekkenhoef. Bron: Plan Popp (circa 1860).

bracht 920 g. op. Dit stuk land, 5 dagwand groot, was gelegen te Rumst tegen de steenweg, omtrent het Heilig-Bloed. Het goed was 5 jaar voordien door Catharina geërfd uit het sterfhuis van haar grootvader Jan De Noter⁴².

En het leven ging door,

maar niet meer lang voor Catharina. Reeds op 29 april 1738 was het haar beurt: ze was net geen 38 toen ze overleed te Sint-Katelijne-Waver⁴³. En geen 10 jaar later stierf Gummarus er⁴⁴. Op 12 januari 1776 ontving Catharina's enige dochter Catharina Isabella Van der Cruyse, begijn te Duffel, als universele erfgename van haar moeder, 700 g. in voldoening van een lang tevoren geleende som geld⁴⁵. Deze was aan Catharina De Noter bevallen in 1732, bij de tweede deling van de onroerende goederen van haar grootvader Jan.

1.1.3. Corneel De Noter

Corneel De Noter werd geboren op 13 juni 1702 als derde kind van Guilliam De Noter en Joanna Maria Van Breedam. Hij was hun eerste zoon. In navolging van het testament van zijn grootvader Jan De Noter, leerde hij net als zijn zussen en jongere broers tijdens zijn jeugd lezen en schrijven. Bij zijn vader in de schrijnwerkerij leerde hij de knepen van het vak, zodat hij - als oudste zoon - later in diens voetsporen zou kunnen treden. Of hij

Corneel De Noter
°Rumst 13 juni 1702
+Rumst 7 okt. 1778
schrijnwerker
woonplaats: Rumst, Veerstraat
x Rumst 18 apr. 1731
Maria Drossaert
afkomstig uit Wintam
fa. Anthon Drossaert en
Joanna Van den Brande
+Rumst 28 juni 1782

nu vermeld werd als timmerman, rademaker⁴⁶, meester-wagenmaker⁴⁷ of noem maar op, al deze termen verklaren zijn grote vaardigheid met hout.

⁴² Vermeulen, L. (1996d), p. 15.

⁴³ Van Vooren, E.P.C. (s.a.), p. 1058.

⁴⁴ Van Vooren, E.P.C. (s.a.), p. 988.

⁴⁵ RAA, notariaat 5202, notaris Jan Frans Mommen te Boom, akte 6 van 12/1/1776.

⁴⁶ Frans, W. & Reusens, J. (1998). Telling van 1747 betreffende personen, paarden, schouwen en vee. In: *Jaarboek 1998*, p. 39.

⁴⁷ Verstrepen, C. (1995). *Schepengriffie de heerlijkheid van Boom 1726-1761*, p. 184.

Op 13 januari 1731, kort na de dood van zijn vader Guilliam, kocht hij het ouderlijke huis met schuur en stal waarin zijn vader tot zijn overlijden gewoond had, in de Veerstraat te Rumst, met als oosterbuur herberg "de Sonne"⁴⁸. Hij kocht het voor 780 g. en 27 g. speelgeld van zijn stiefbroer Jan Audiens⁴⁹. Mits de dood van Guilliam De Noter was het huis in de Veerstraat te Rumst in volledige eigendom van Jan Audiens gekomen, zoals enige tijd tevoren overeengekomen was. Deze was ondertussen gehuwd met Adriana Van Dijck en had zich te Bonheiden gevestigd⁵⁰ om daar als meester-rademaker zijn stiel uit te oefenen⁵¹.

Enkele maanden later, op 13 maart 1731 werden de onroerende goederen uit het sterfhuis van Jan De Noter, Corneels grootvader, verdeeld. Corneel kwam in het bezit van⁵²:

- een huis met grond te Mechelen op de Dijle "de Zeehond", 700 g.;
- omtrent 5 vierendeel land, "het Muysenvelt", te Muizen, 1000 g.;
- 3 vierendeel land eertijds bos te Kampenhout, "Steenkensbos", 300 g.;
- renten en obligaties ter waarde van 1700 g.

Zoals vooropgesteld volgde Cornelis zijn vader op als schrijnwerker. Hij zorgde ervoor dat diens stiel op dezelfde plaats verder gezet werd. Ook op hem werd beroep gedaan voor het maken van doodskisten⁵³, voor allerlei timmerwerken, zowel voor nieuw te maken dingen als voor reparaties^{54, 55, 56}; een nieuwe bank maken in het Onze-Lieve-Vrouwenkoor in de kerk⁵⁷, het maken van 2 nieuwe treden aan de trap van "het Hoofd", het repareren van de orgelkast, het leveren van een duim deel - een plank van een duim dik - om de voet te maken aan een dak van de grote toren⁵⁸,...

1731 was een zeer druk jaar voor Corneel: zoals we al zagen kocht hij de woning van wijlen zijn vader, wat later erfde hij van zijn grootvader, maar de grootste verandering in zijn persoonlijk leven was wel dat hij op 18 april van dat jaar huwde. De uitverkorene kwam uit Wintam en heette Maria Drossaert. Ze stamde, evenals Cornelis, uit een wagenmakersgezin, zeg maar schrijnwerkersfamilie... Haar vader en broer zetten aldaar de stiel verder⁵⁹.

Op 15 januari 1732 vond een tweede deling plaats van onroerende goederen nagelaten door wijlen Cornelis' grootvader Jan De Noter, die in het eerste "sterfhuis" niet waren ingebracht. Zoals bekend had deze voor elk van de 5 erfgenamen een waarde van 1200 g. Aan Cornelis en

⁴⁸ Vermeulen, L. (2000), p. 67.

⁴⁹ RAA, notariaat 3749, notaris Franciscus Josephus Lissens te Rumst, akte 2 van 13/1/1731.

⁵⁰ Vermeulen, L. (1997), p. 38.

⁵¹ RAA, notariaat 3750, notaris Franciscus Josephus Lissens te Rumst, akte 21 van 6/10/1732.

⁵² RAA, notariaat 3749, notaris Franciscus Josephus Lissens te Rumst, akte 10 van 13/3/1731.

⁵³ Vermeulen, L. (1998b). p. 65.

⁵⁴ Vermeulen, L. (1997). p. 17.

⁵⁵ Vermeulen, L. (1998b). p. 101.

⁵⁶ Vermeulen, L. (2000). p. 39.

⁵⁷ Vermeulen, L. (2000). p. 47.

⁵⁸ Vermeulen, L. (1996c), p. 74.

⁵⁹ RAA, notariaat 3477, notaris Josephus Adrianus Aerts te Puurs, akte 13 van 13/3/1742.

Maria kwam op deze manier 800 g. toe, bestaand in een rente van 300 g. en in een rente van 500 g. De andere 400 g. waren reeds voldaan⁶⁰.

Een maand later kregen ze hun eerste kind: Joanna Maria Adriana. Het zou nauwelijks 5 jaar oud worden. Gedurende de volgende 20 jaar zouden Cornelis en Maria nog 9 kinderen krijgen. In de lente van 1732 kochten Cornelis en Maria voor 500 g. een halve bunder land te Terhagen in de Hoek⁶¹ van Peter Van Gierle en Joanna Catharina Wijckmans. Peter had het goed enkele jaren voordien geërfd van zijn ouders Adrianus Van Gierle en Joanna Van den Brande, maar had zich ondertussen als meester-chirurgijn in Moerzeke gevestigd^{62, 63}.

Op 6 oktober 1732 kochten Cornelis en Maria samen met het echtpaar Adrianus Van Reeth en Maria Anna Van Dijck, elk voor de helft, alweer van stiefbroer Jan Audiens, de meester-rademaker te Bonheiden, en Adriana Van Dijck, alle erfelijke goederen die door Adriana van haar moeder Margarita Lemmens waren geërfd. Het was evenwel zo dat Cornelis Van Dijck, Adriana's vader, nog zijn leven lang vruchtgebruiker ervan was. Dit hield in dat er tot aan diens dood geen kosten of intresten konden gevraagd worden door de nieuwe bezitters⁶⁴.

Na de dood van zijn schoonbroer Egidius Van de Cruyse was Cornelis aangesteld als voogd van het minderjarig kind van zijn zus Catharina. In maart 1736 verkocht hij in die hoedanigheid, met zijn medevoogd het stuk land "de Paren", dat aan Catharina in 1731 gelaten was bij de verdeling van de goederen van haar grootvader Jan De Noter⁶⁵.

Ook op dorpsbestuurlijk vlak ging hij zijn vader achterna: in 1740-1741 werd hij vermeld als "borgemeester" te Rumst⁶⁶.

Op 15 maart 1748 trad het echtpaar op als medeverkopers van het land "de Vogelenzang", dat werd verkocht aan Michiel Frans Parijs, notaris te Boom en schout van Schelle, voor 580 g. "De Vogelenzang" was een goed uit de partij die Cornelis en Maria in gedeelde eigendom hadden sinds oktober 1732 en dat toen in vruchtgebruik was bij de vader van de verkoopster⁶⁷.

Op 28 december 1751 trad Corneel op in een verkoop als testamentuitvoerder van wijlen Guilliam Van Breedam, weduwnaar van wijlen Joanna Vloesbergh. Voor die opdracht kreeg Corneel het vertrouwen toen genoemde Van Breedam enkele maanden voordien zijn testament maakte^{68, 69, 70}.

⁶⁰ RAA, notariaat 3750, notaris Franciscus Josephus Lissens te Rumst, akte 3 van 15/1/1732.

⁶¹ Vermeulen, L. (1996d), p. 71

⁶² Vermeulen, L. (2000), p. 63.

⁶³ RAA, notariaat 3750, notaris Franciscus Josephus Lissens te Rumst, akte 16 van 16/4/1732.

⁶⁴ RAA, notariaat 3750, notaris Franciscus Josephus Lissens te Rumst, akte 21 van 6/10/1732.

⁶⁵ Vermeulen, L. (1996d), p. 15.

⁶⁶ Vermeulen, L. (1996c), p. 42.

⁶⁷ Verstrepen, C. (1995). p. 184.

⁶⁸ Verstrepen, C. (1995). p. 219.

⁶⁹ Verstrepen, C. (1993a), p. 112.

⁷⁰ Vermeulen, L. (1998a). *Oud-gemeentearchief van Reet: analytische inventaris*, p. 314.

Ondertussen was het gezin De Noter - Drossaerts flink uitgebreid: in de periode 1732-1752 werden er bij hen zoals we zagen liefst 10 kinderen geboren, maar toen men in 1754 een volkstelling hield werden er maar 5 opgetekend. De andere 5 waren overleden, en van de overgebleven 5 zouden er nog 2 sterven voor ze de leeftijd van 10 jaar bereikten⁷¹...

Cornelis was een respectabel man, die bij velen in de gunst stond en hun vertrouwen genoot. Zo werd hij op 24 september 1761 door drossaard De Rest op bevel van de prins de Ligne, heer van Rumst, bij de samenstelling van een nieuw dorpsbestuur beëdigd als politiemeester⁷². In 1769 was hij leenman van het land en de vrijheid van Rumst⁷³. Ondertussen bleef hij verder werken als schrijnwerker en behield hij zijn stek in de Veerstraat^{74, 75}.

Maar de jaren begonnen te wegen. Op 7 oktober 1778, Cornelis was dan 76, stierf hij te Rumst. Zijn weduwe Maria overleed een kleine 4 jaar later, op 28 juni 1782.

Op 5 september 1782 vond in "de Wildeman", een gelegenheid aan de Markt te Rumst, de verkoop plaats van 2 onroerende goederen van Cornelis en Maria. De 200 r. land te Terhagen in de Hoek, die ze in de lente van 1732 gekocht hadden van Peeter Van Gierle werd gekocht door Peeter Jan Maes uit Boom voor 650 g. Ook het woonhuis in de Veerstraat te Rumst, omschreven als een stenen huis met kamer, kelder en hof, 25 r., was aan de beurt. Het was het huis waar Cornelis geboren was en waar hij altijd geleefd had. Het was meer dan 50 jaar voorheen door Cornelis overgekocht van zijn stiefbroer Jan Audiens. De nieuwe eigenaar werd Cornelis De Boeck, president-schepene, voor 625 g.⁷⁶

De kinderen uit het gezin De Noter - Drossaerts.

1. Joanna Maria Adriana, °Rumst 16 feb. 1732, +Rumst 23 juni 1737. Haar grootmoeder Joanna Van den Brande was meter en oom Adriaan De Noter was peter.
2. Peter Jan Antoon, °Rumst 26 mei 1733, +Rumst 1 aug. 1734. Zijn grootvader Antoon Drossaert was peter en tante Maria De Noter was meter.
3. Anna Catharina, °Rumst 23 dec. 1734, +Rumst 28 dec. 1734. Haar oom Simon De Noter was peter.
4. Maria Catharina, °Rumst 30 dec. 1735, +Rumst 23 juni 1737. Haar tante Maria De Noter, die haar vorig petekind Peter Jan Antoon verloren was, was opnieuw meter.

⁷¹ Rumesta (1987a). Bewerkte volkstelling 1755. In: *De bevolking van Rumst in de 18de eeuw*, p. 37.

⁷² Vermeulen, L. (1996b). *Schepengriffie van Rumst - uitgave 1993* (2de druk), p. 76.

⁷³ Vermeulen, L. (1996e). *Schepengriffie van Rumst - uitgave 1996*, p. 11.

⁷⁴ Vermeulen, L. (1996b), p. 40.

⁷⁵ Vermeulen, L. (1996a), p. 63.

⁷⁶ Vermeulen, L. (1996d), p. 71.

5. Joanna Catharina, °Rumst 6 apr. 1738. Haar grootmoeder Joanna Van den Brande, wiens vorige petekind het jaar voordien gestorven was, was meter en haar oom Jan Van de Vliet was peter.
6. Jan Frans, ° en +Rumst 30 juli 1740.
7. Anna Maria Josepha, °Rumst 23 feb. 1743. Haar oom Simon De Noter, wiens petekind Anna Catharina overleden was, nam opnieuw het peterschap voor zijn rekening.
8. Anna Theresia, °Rumst 28 mei 1745, +Rumst 14 mei 1755. Haar grootvader Antoon Drossaert, wiens vorig petekind jong overleden was, was peter.
9. Pieter Frans, °Rumst 19 maart 1748, x Anna Maria Storms. Zie 1.1.3.9 p. 33.
10. Jan Frans, °Rumst 12 nov. 1752, +Rumst 13 juli 1759.

1.1.6. Adriaan Guilliam De Noter

Adriaan Guilliam De Noter, kortweg Adriaan, werd geboren op 20 december 1708 als zesde kind van Guilliam De Noter en Joanna Maria Van Breedam. Hij was hun vierde zoon,

Adriaan Guilliam De Noter °Rumst 20 dec. 1708 x Duffel 23 juli 1740 Maria Antonia Gillebert
--

maar zijn broertje Peter, dat hij nooit had gekend, was reeds zeer jong overleden. Zijn andere broer Peter, die iets ouder was dan Adriaan, zou reeds op 10-jarige leeftijd sterven, in 1716. Net als zijn zussen en broers leerde hij tijdens zijn jeugd lezen en schrijven.

Op 13 maart 1731 werden de onroerende goederen uit het sterfhuis van Jan De Noter, zijn grootvader, verdeeld. Aan Adriaan De Noter beviel⁷⁷:

- 2 b. land te Kruis onder "Weghter" (Werchter) leenroerig aan de heer van Keerbergen, "het Sultenland" aan het Sultenstraatje, 500 g.;
- 1 b. en enige r. land te Geerdegem onder Mechelen, 1400 g.;
- rente van 2000 g.

Samen was dat 3900 g. waard, wat 200 g. te veel was ten opzichte van zijn zussen en broer. Dus moest hij 200 g. opleggen aan zijn zus Maria De Noter en haar man Jan Van de Vliet.

Op 15 januari 1732 vond een tweede deling plaats van onroerende goederen nagelaten door wijlen hun grootvader Jan De Noter, die in het eerste "sterfhuis" niet waren ingebracht. Aan Adriaan kwam bij die gelegenheid een rente toe van 1200 g. ten laste van Augustinus De Winter, koopman te Mechelen⁷⁸.

Later week hij uit naar Mechelen. Wel huwde hij te Duffel op 23 april 1740 met Maria Antonia Gillebert. Zijn broer Simon trad op als getuige⁷⁹. Later dat jaar, op 25 oktober, kocht hij te Mechelen het poorterschap⁸⁰.

⁷⁷ RAA, notariaat 3749, notaris Franciscus Josephus Lissens te Rumst, akte 10 van 13/3/1731.

⁷⁸ RAA, notariaat 3750, notaris Franciscus Josephus Lissens te Rumst, akte 3 van 15/1/1732.

⁷⁹ GAD, parochieregisters van Duffel, huwelijken p. 156, akte van 23/4/1740.

⁸⁰ Kocken, M. (1975). *Gekochte poorters van Mechelen (1400-1795)*.

1.1.7. Simon De Noter

Simon De Noter werd geboren op 28 oktober 1708 als zevende kind van Guiliam De Noter en Joanna Maria Van Breedam. Hij kwam als vijfde zoon op rij ter wereld, maar voor zijn geboorte was zijn broertje Peter reeds overleden. Zijn andere broer Peter, die 3 jaar ouder was dan Simon, stierf in 1716. Na Simons geboorte kregen zijn ouders nog 3 kinderen, waarvan geen enkel de leeftijd van 10 jaar zou bereiken. In de praktijk was Simon dus de benjamin van de familie. Zoals wijlen zijn opa het gewild had, leerde hij tijdens zijn jeugd lezen en schrijven. Op 13 maart 1731 werden de onroerende goederen uit het sterfhuis van Jan De Noter, zijn grootvader, verdeeld onder de wettige kinderen van de overleden Guiliam. Simon De Noter bekam⁸¹:

- 3 b. land en beemd te Heindonk, "de Hoge en Lege Craegh",
2200 g.;
- renten ter waarde van 1700 g.
samen 3900 g., wat 200 te veel was. Dit verschil moest hij
opleggen aan Catharina De Noter.

Simon De Noter °Rumst 28 okt. 1710 +Duffel 29 mei 1773 brandewijnstoker wonende te Duffel x Theresia De Grove afkomstig uit Putte +Duffel 11 nov. 1778

Reeds op 2 april 1731 verhuurde Simon voor 12 jaar, vanaf bamis 1731, aan Jacobus Timmermans uit Rumst, zijn 3 b. land en beemd te Heindonk, "de Hoge en Lege Craegh", dat hij kort ervoor erfde van zijn grootvader. Timmermans moest de eerste 3 jaar 60 g. per jaar betalen, de volgende 3 jaar telkens 65 g. per jaar en gedurende de resterende 6 jaren slechts 3 g. per jaar⁸².

Op 15 januari 1732 vond een tweede deling plaats van onroerende goederen nagelaten door wijlen hun grootvader Jan De Noter, die in het eerste "sterfhuis" niet waren ingebracht. Aan Simon bevielen nog 3 renten: een van 200 g. en twee van 500 g.⁸³

Simon trouwde met Theresia De Grove uit Putte⁸⁴. Ze vestigden zich te Duffel. Eind februari 1737 werd hij voor de eerste keer vader, van een dochter.

In december 1749 werd te Rumst de inventaris van het sterfhuis van Michael Van Camp opgemaakt. Simon De Noter, uit Duffel, leverde brandewijn⁸⁵.

De banden met zijn geboortedorp werden inderdaad nog een tijd aangehouden. Gedurende een lange periode (1757-1782) en lang nadat hij uit Rumst vertrokken was, bezat Simon nog een goed aldaar noordwaarts van "de Grote en Kleine Wildeman"^{86 87}.

⁸¹ RAA, notariaat 3749, notaris Franciscus Josephus Lissens te Rumst, akte 10 van 13/3/1731.

⁸² RAA, notariaat 3749, notaris Fransiscus Josephus Lissens te Rumst, akte 13 van 2/4/1731.

⁸³ RAA, notariaat 3750, notaris Franciscus Josephus Lissens te Rumst, akte 3 van 15/1/1732.

⁸⁴ GAD, parochieregisters van Duffel, overlijdens p. 167, akte van 11/11/1778.

⁸⁵ Vermeulen, L. (1998b), p. 75.

⁸⁶ Vermeulen, L. (1996b), p. 29.

In het voorjaar van 1756 verkocht hij een rente van 500 g. die hem bevalen was bij de scheiding en deling van de goederen van zijn grootvader Jan De Noter in 1731⁸⁸.

Simon stierf eind mei 1773. Hij werd begraven te Duffel op 29 mei rond de avond in het schip van de kerk⁸⁹.

Een goede 5 jaar later, in november 1778, overleed Theresia. Zij werd begraven op 11 november, evenals haar man rond de avond in het schip van de kerk van Duffel⁹⁰.

Kinderen uit het huwelijk De Noter - De Grove⁹¹:

1. Catharina Isabella, °Duffel 26 feb. 1737. Haar tante Catharina De Noter was meter.
2. Maria Catharina, °Duffel 21 dec. 1738, +Duffel 31 dec. 1738. Haar tante Maria Drossaerts was meter. Het kindje werd slecht 10 dagen oud en werd begraven in de kerk.
3. Egidius, °Duffel, 7 feb. 1740. Zijn tante Maria Drossaerts was opnieuw meter.
4. Doodgeboren dochter, +Duffel 10 okt. 1742. Ze werd begraven in het koor van de kerk.
5. Anna Cornelia, °Duffel 8 maart 1744. Haar oom Cornelius De Noter was peter.
6. Guilielmus Franciscus Antonius, +Duffel 21 mei 1744. Hij werd begraven in het koor van de kerk.

1.1.3.9. Pieter Frans De Noter

Peter Frans De Noter werd geboren te Rumst op 19 maart 1748 als negende kind van Comeel De Noter en Maria Drossaert. 5 ervan had hij nooit gekend, omdat die voor zijn geboorte reeds waren overleden. Zijn zus Anna Theresia zou overlijden op 10-jarige leeftijd, toen Pieter Frans 7 was. Na

Pieter Frans De Noter °Rumst 19 maart 1748 +Mechelen 1830 Stadsbouwmeester te Mechelen x Walem 21 mei 1776 Anna Maria Storms

hem werd nog een tiende kindje geboren, Jan Frans, dat slechts 6 jaar zou worden... Dat maakte dat Pieter Frans de enig overgebleven zoon was. Hij behield wel nog 2 oudere zussen.

Op zijn 28ste, in 1776, huwde hij te Walem met Anna Maria Storms.

Op 5 februari 1782 woonden ze te Walem. Ze verkochten op die dag aan Carolus Lauwers en Maria Catharina De Meester uit Boom een huis met hof, brouwerij, schuur en stal te Rumst, "de Grote en Kleine Wildeman", zuidwaarts gelegen aan de Markt, westwaarts tegen de Peperstraat en oostwaarts tegen "de Hollandse tuin". In het noorden grensde het aan het goed

⁸⁷ Verstrepen, C. (1993c). *Notariaat Petrus Hermanus Claessens, notaris te Boom en te Niel, 1757-1804*, p. 170.

⁸⁸ Vermeulen, L. (1996a), p. 49. en (1996c), p. 25.

⁸⁹ GAD, parochieregisters van Duffel, overlijdens p. 235, akte van 29/5/1773.

⁹⁰ GAD, parochieregisters van Duffel, overlijdens p. 167, akte van 11/11/1778.

van Pieter Frans' broer Simon. Ze verkochten eveneens een bunder land achter "de Beyltjens", ook te Rumst. Deze goederen waren door hen geërfd van Anna Maria's ouders Henric Storms en Elisabeth Matense, die het op hun beurt gekocht hadden in 1759⁹². Eind 1783 was Carolus Lauwers, die een goed jaar voordien "de Wildeman" te Rumst kocht, overleden. Zijn weduwe, die ondertussen hertrouwd was, en de momboors van de minderjarige kinderen van de overledene annuleerden de koop.

Rond 1787 was hij schepene te Walem⁹³. Hiermee trad hij als dorpsbestuurder in de voetsporen van zijn vader, al was het ditmaal niet te Rumst.

Belangrijker was dat Pieter Frans een carrière uitbouwde als stadsbouwmeester te Mechelen. Hoe het hem verder verging, leest u in de bijdrage van Karel Swenden op p. 39.

Kinderen uit het gezin De Noter - Storms⁹⁴.

1. Henricus Sebastianus, °Walem 28 mei 1777. Zijn grootvader Cornelis De Noter was peter.
2. Pieter Frans, °Walem 23 feb. 1779. Zijn grootmoeder Maria Drossaerds was meter.
3. Egidius Josephus, °Walem 23 okt. 1780, +Walem 20 sep. 1781. Het kindje werd begraven in de kerk.
4. Maria Vincentia, °Walem 18 okt. 1782. Egidius De Noter uit Duffel was peter.
5. Joanna Catharina Francisca, °Walem 8 nov. 1784. Egidius De Noter uit Duffel was opnieuw peter.
6. Jan Baptist Andreas, °Walem okt. 1786, +Mechelen 8 mei 1855⁹⁵. Joanna Maria De Noter uit Rumst was meter. Deze Jan Baptist Andreas heeft zijn vader Pieter Frans nagevolgd en heeft hem veruit overtroffen.

Bespreking

Enkele items die aan bod kwamen in de genealogie vertonen parallellen en verdienen wat meer aandacht. We zoemen achtereenvolgens beknopt in op het leven te Rumst in de 18de eeuw, op het testament van Jan De Noter en op de positie van de vrouwen. We ronden af met enkele suggesties voor verder onderzoek.

Gebruikte afkortingen en symbolen

SAM: Stadsarchief Mechelen
RAA: Rijksarchief Antwerpen
GAD: Gemeentearchief Duffel
g.: gulden st.: stuiver
(1 g. was 20 st. waard)
b.: bunder r.: roede
(1 b. was ongeveer 1,3 ha; 1 b. was 400 r.)
°: geboren of gedoopt +: overleden
x: gehuwd xx: voor de tweede maal gehuwd
fs.: zoon van fa.: dochter van

⁹¹ GAD, parochieregisters van Duffel, geboorten en overlijdens.

⁹² Verstrepen, C. (1993c), p. 170.

⁹³ Vermeulen, L. (1996e), p. 99.

⁹⁴ RAA, parochieregisters van Walem, geboorten en overlijdens.

⁹⁵ RAA, BS Mechelen, overlijdensakte 567 van 8/5/1855.

Het leven te Rumst in de 18de eeuw

Het leven van de De Noters te Rumst speelde zich af in en om hun stede in de Veerstraat, binnen de "vrijheid van Rumpst" (zie figuur 1 p. 21). In grote lijnen bestond de woonkern in het dorp van Rumst in die tijd uit genoemde Veerstraat, de Visserstraat, de Markt en de Molenstraat - nu Molenbergstraat. Het speelterrein van de kinderen De Noter zal wel voor een groot deel de straat zijn geweest. Later verlegden ze hun horizonten naar de beemden en de killen aan de boorden van de Rupel of gingen ze voor een stuiver wat helpen bij een plaatselijke winkelier of ambachtsman. Een fraai moment was het allicht als Guilliam of Cornelis De Noter herstellingen moesten uitvoeren aan de kerktoren en een van de kinderen mee de toren besteeg om zo het hele dorp en omstreken vanuit de lucht te aanschouwen... Misschien had ook de ruïne van het kasteel van Rumst aan de Markt geen geheimen voor de kinderen van De Noter - Van Breendam die klein waren in het prille begin van de 18de eeuw. Deze is afgebroken in 1719 maar was sinds jaren bouwvallig en verlaten.

Het testament van Jan De Noter

Het testament van Jan De Noter uit 1706 is een merkwaardig document. Allereerst valt het grote aantal missen op die moeten opgedragen worden voor zijn zielenheil. Het hoe en waarom van het opdragen van missen en uitvoeren van "pieuze werken" werd eerder uit de doeken gedaan in een vorige bijdrage⁹⁶. Daarnaast is het opvallend dat Jan de nadruk erop legt dat zijn erfenis moet verdeeld worden onder de wettige kinderen van zijn zoon Guilliam, terwijl Guilliam zelf zijn onwettig kind was. Kreeg Jan daarover spijt? Werd het hem in maatschappelijk opzicht zwaar aangerekend? Vast staat wel dat Jan op het moment van zijn dood een vrouw moet gehad hebben, zoals hij ook vermeldt in genoemd document. Of het de moeder van Guilliam was weten we niet. Zij krijgt niets uit zijn nalatenschap, ze mag enkel beslissen waar de resterende requiemmissen moeten worden opdragen.

Positie van de vrouwen

Van enige gelijkheid tussen vrouw en man is in de bronnen die we raadpleegden geen sprake. In de regel kon een vrouw slechts optreden in een akte als ze "daartoe behoorlijke geautoriseerd was door haar man". Een man daarentegen had in gelijkaardige situaties geen toelating nodig van zijn vrouw. Alleen als weduwe stond de vrouw in een sterkere positie... Daartegenover staat wel dat de vrouw die haar man verloor op het moment dat ze nog jonge kinderen had in de meeste omstandigheden zo vlug mogelijk wou hertrouwen omdat dat de materiële welstand ten goede kwam. Het is dus niet verwonderlijk dat de beide jonge weduwen, Joanna Maria Van Breendam en Catharina De Noter, zoals we zagen vlug hertrouwd zijn. Maria De Noter

⁹⁶ De Loenen, T. (1998a). Het testament van Ferdinand Van Loock. In: *Jaarboek 1998*.

hertrouwde ook snel na het verlies van haar eerste man, maar na het verlies van haar tweede man hertrouwde ze niet meer. In die periode trad ze vrij veel op in akten om te verkopen, om zich borg te stellen voor een lening van haar kinderen,...

Zonder dat het in de bronnen vermeld staat waren de moeders stuk voor stuk sociaal en gevoelsmatig van wezenlijk belang voor het gezin en voor de kinderen. Ze waren een constante factor, een rots in de branding die beschikbaar was om raad te vragen en die het woonhuis uitbouwde tot een liefdevol nest waar de kinderen geborgenheid konden vinden.

We hebben een beeld opgehangen van de familie De Noter in de 18de eeuw te Rumst en aanpalende gemeenten. Aan de hand van deze bijdrage is mogelijk om het doen en laten van een aantal personen min of meer uitgebreid te volgen. Tevens hebben we zicht gekregen op de manier waarop sommige goederen binnen de familie van eigenaar veranderden. Verder onderzoek kan nog meer details aan het licht brengen. Nadere analyse van boedelinventarissen en wezenrekeningen kan toelaten om een kijkje te nemen "in" de woningen waarover sprake en tevens kan een beeld geschetst worden van welke de concrete timmerwerken waren die Guilliam en Cornelis De Noter afleverden. We denken eveneens aan de verdere publicatie van de akten uit het schepenarchief van Rumst en aan de bewerking van de notariaten Petrus Josephus Lissens en Gaspar Van den Bossche, respectievelijk notaris te Rumst tussen 1726 en 1738 en tussen 1758 en 1779.

Bronnen

- De Loenen, T. (1998a). Het testament van Ferdinand Van Loock. In: *Jaarboek 1998*. Rumst: Rumesta.
- De Loenen, T. (1998b). *Notariaat Jan Frans Mommen, notaris te Boom, akten 1765-1774*. Rumst: Rumesta.
- Frans, W. & Reusens, J. (1998). Telling van 1747 betreffende personen, paarden, schouwen en vee. In: *Jaarboek 1998*. Rumst: Rumesta.
- Kocken, M. (1975). *Gekochte poorters van Mechelen (1400-1795)*. Handzame: Familia et patria.
- Roggeman, G. (s.a.). *Notaris Jozef Adriaen Aerts te Puurs, 1735-1789*. Blaasveld: eigen beheer.
- Roggeman, G. (1999). *Notaris Jan De Cock te Willebroek, 1714-1755*. Blaasveld: eigen beheer.
- Rumesta (1987a). Bewerkte volkstelling van 1755. In: *De bevolking van Rumst in de 18de eeuw*. Rumst: Rumesta.
- Rumesta (1987b). Volkstelling 1709. In: *De bevolking van Rumst in de 18de eeuw*. Rumst: Rumesta.
- Switsers, A. (s.a.). Volkstelling 1754. In: *Volkstellingen Boom 1693, 1709 en 1754*. Reet: De Root.
- Van Reeth, E. (1972a). *Parochieregisters van Rumst Sint-Pieter 1590-1803: dopen*. Rumst: Rumesta.
- Van Reeth, E. (1972b). *Parochieregisters van Rumst Sint-Pieter 1590-1803: huwelijken*. Rumst: Rumesta.

- Van Reeth, E. (1972c). *Parochieregisters van Rumst Sint-Pieter 1590-1803: overlijdens*. Rumst: Rumesta.
- Van Vooren, E.P.C. (s.a.). *Parochieregisters van Sint-Katelijne-Waver 1608-1797*. Mechelen: VVF.
- Vermeulen, L. (1996a). *Schepengriffie van Rumst - uitgave 1992 (2de druk)*. Rumst: Rumesta.
- Vermeulen, L. (1996b). *Schepengriffie van Rumst - uitgave 1993 (2de druk)*. Rumst: Rumesta.
- Vermeulen, L. (1996c). *Schepengriffie van Rumst - uitgave 1994 (2de druk)*. Rumst: Rumesta.
- Vermeulen, L. (1996d). *Schepengriffie van Rumst - uitgave 1995 (2de druk)*. Rumst: Rumesta.
- Vermeulen, L. (1996e). *Schepengriffie van Rumst - uitgave 1996*. Rumst: Rumesta.
- Vermeulen, L. (1997). *Schepengriffie van Rumst - uitgave 1997*. Rumst: Rumesta.
- Vermeulen, L. (1998a). *Oud-gemeentearchief van Reet: analytische inventaris*. Brussel: ARA.
- Vermeulen, L. (1998b). *Schepengriffie van Rumst - uitgave 1998*. Rumst: Rumesta.
- Vermeulen, L. (2000). *Schepengriffie van Rumst - uitgave 2000*. Rumst: Rumesta.
- Verstrepen, C. (1988a). *Parochieregisters van Boom Onze-Lieve-Vrouw 1609-1797: dopen*. Rumst: Rumesta.
- Verstrepen, C. (1988b). *Parochieregisters van Boom Onze-Lieve-Vrouw 1609-1797: huwelijken*. Rumst: Rumesta.
- Verstrepen, C. (1988c). *Parochieregisters van Boom Onze-Lieve-Vrouw 1609-1797: overlijdens*. Rumst: Rumesta.
- Verstrepen, C. (1991). Van de Vliete, Vandervliet, Vervliet: famille de briquetiers et de bateliers à Boom. *L'Intermédiaire des généalogistes*, 273, 101-133.
- Verstrepen, C. (1993a). Notariaat Edmond Quarteer, Boom, 1751-1755. In: Verstrepen, C.: *Notariaten Herman Puttemans, Edmond Quarteer, Gaspar Berckx en Egidius Hendrik De Coninck*. Brussel: eigen beheer.
- Verstrepen, C. (1993b). Notariaat Herman Puttemans, Boom, 1742-1781. In: Verstrepen, C.: *Notariaten Herman Puttemans, Edmond Quarteer, Gaspar Berckx en Egidius Hendrik De Coninck*. Brussel: eigen beheer.
- Verstrepen, C. (1993c). *Notariaat Petrus Hermanus Claessans, Niel en Boom, 1757-1804*. Brussel: eigen beheer.
- Verstrepen, C. (1995). *Schepengriffie de heerlijkheid van Boom 1726-1761*. Brussel: eigen beheer.
- Verstrepen, C. (1997). *Schepengriffie de heerlijkheid van Boom 1761-1795*. Brussel: eigen beheer.
- Verstrepen, C. & Debaille, F. (1992). *Kadasteratlas van de heerlijkheid van Boom in de 18de eeuw*. Brussel: eigen beheer.

Jules Reusens

Tom De Loenen